

УДК 378.4:004

Житеньова Наталя Василівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії інформатизації освіти

Київський університет Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

melennaznv@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3083-1070

ЕЛЕКТРОННЕ ПОРТФОЛІО ЯК ІНСТРУМЕНТ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. В статті наведено актуальність використання електронного портфоліо для самопрезентації на сучасному ринку праці для підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Висвітлено, що сучасне портфоліо досягнень є узагальненням та візуалізацією індивідуальних досягнень студентів в різних сферах діяльності (навчальної, науково-дослідної, грантової, громадської, культурно-творчої, спортивної). Показано, що створення портфоліо дозволяє оцінити якість і результати особистих досягнень, систематизувати їх, спроектувати траєкторії розвитку відповідно до сучасних запитів і потреб ринку праці, сформулювати мотивацію творчого, професійного, індивідуального розвитку студента, оцінки та самооцінки його особистісного зростання, підтримати освітню та професійну активність студента в процесі його навчання. Детально розглянуто потенціал використання е-портфоліо для майбутніх педагогів. Висвітлено інструментарій створення е-портфоліо на базі хмарних сервісів, підбірку яких здійснено з урахуванням забезпечення даними сервісами достатнього функціоналу для розміщення на них онлайн-портфоліо та найбільш ефективної презентації власних досягнень.

Ключові слова: портфоліо; самопрезентація; професійна підготовка; компетентність студента; професійні якості

Вступ. В даний час змінилося обличчя багатьох затребуваних професій і професія педагога не виключення. Суспільство потребує педагога високої кваліфікації, який проявляє ініціативу, творчу самостійність, котрий уміє вільно працювати в умовах інтеграції, здатний приймати оптимальні рішення в складних педагогічних ситуаціях, відрізняється індивідуальною своєрідністю і готовністю бути конкурентоспроможним, успішним, самореалізуватися в умовах сучасного світу. Сучасному педагогу потрібен особливий імідж, особливий досвід самопрезентації, який в нових умовах комунікації, що постійно змінюються, дозволив би ефективно виконувати свою професійну місію.

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням педагогічного вузу є підготовка випускників, які вміють самостійно проектувати маршрут освітнього, професійного та особистісного зростання. Однак, проблема в тому, що в більшості педагогічних вузів нашої країни, на відміну від закордонних університетів, технологіям самопрезентації просто не навчають. Ефективна самопрезентація потребує від студента використання спеціальних інструментів. Одним з яких є портфоліо студента-педагога. Портфоліо - одна з сучасних технологій професійної підготовки студента до майбутньої педагогічної діяльності, що дозволяє йому ефективно планувати і оцінювати процес і результати свого навчання. Результати зарубіжного досвіду, як відзначають дослідники [1], показують, що портфоліо служить показником готовності студента до самостійної педагогічної діяльності, змінює характер його навчальної діяльності і робить більш ефективною професійну підготовку. Портфоліо дозволяє роботодавцям більш повно оцінити компетенції та навички претендента на посаду вчителя. Тобто, крім списку курсів навчальних дисциплін, роботодавець зможе визначити наскільки випускник здатний до виконання тих чи інших трудових дій.

В даний час використання портфоліо стає все більш затребуваним інноваційним інструментом демонстрації компетенцій, набутих в процесі самореалізації учнів в процесі навчання.

Для ефективної поведінки на ринку праці сучасний випускник вузу повинен вміти не тільки узагальнити, але й якісно представити сформовані компетенції. У той же час молоді люди в недостатній мірі вміють презентувати власний досвід, придбані компетенції, рівень і динаміку їх розвитку і відчують труднощі в самопрезентації. Сьогодні існує безліч хмарних сервісів, які дозволяють ефективно узагальнити і візуалізувати отриманий досвід.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі використання е-портфоліо присвячено багато праць сучасних дослідників і вітчизняними та зарубіжними дослідниками е-портфоліо розглядається з різних позицій.

У роботі Н.В. Морзе та Л.О. Варченко-Троценко [2] питання використання е-портфоліо розглядається з точки зору вимірювання результатів діяльності викладача через його власну рефлексію та відкритість. Питання оцінки і контролю формування і розвитку загальнокультурних та культурних компетенцій студентів педагогічного вузу за допомогою е-портфоліо висвітлює у своїх роботах Т.І. Брунер, де дослідниця зосереджує свою увагу на структурних компонентах е-портфоліо [3]. А.М. Сазонова та О.М. Ліньова розглядають використання е-портфоліо, як засобу підвищення рівня конкурентоспроможності випускника на сучасному ринку праці. Питання підготовки педагогів в системі професійно-технічної освіти детально розглянуто у роботах Л.М. Петренко Сьогодні вже накопичено і описано досвід використання е-портфоліо в навчанні школярів, учнів професійно-технічних навчальних закладів, студентів коледжів, університетів, в атестації педагогів загальноосвітніх шкіл, проте не достатньо розкриті питання присвячені формуванню портфоліо у студентів протягом їхнього навчання у ВНЗ.

Метою статті є розкриття потенціалу використання е-портфоліо для майбутніх педагогів, висвітлення інструментарію для створення е-портфоліо на базі хмарних сервісів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В даному дослідженні самопрезентація педагога розглядається як нова форма професійної поведінки педагога, яку повинен опанувати випускник вищого навчального закладу, представляючи освітню послугу, зокрема на сучасному ринку праці. І ця необхідність зумовлена конкурентними умовами соціуму, що активно розвиваються, і в яких неминучість самостійного професійного розвитку, після закінчення ВНЗ, вимагає від випускників оволодіння спеціальною професійною поведінкою. Інтерес до теми самопрезентації виник нещодавно. В основному, він пов'язаний зі зміною ціннісного рівня суспільства, коли стало затребуваним дотримуватися певного іміджу, щоб бути успішним, оскільки, успішність передбачає лідерство в суспільстві. Це та норма, яка є дуже актуальною, і якій багато хто намагається слідувати. Щоб бути такою людиною, потрібно вміти справити перше враження, вміти увійти в довіру, вміти показати себе з кращого боку [4]. Питання самопрезентації особистості, формування її соціально привабливого образу викликають все більший інтерес у широкій аудиторії, серед якої: менеджери, політики, журналісти, психологи, педагоги, люди, які залучені в процес міжособистісних комунікацій. Від того, яким чином і за допомогою яких засобів людина уявляє себе іншою, яке враження складається про неї в суспільстві, багато в чому залежить її успіх, у ділових, та особистих стосунках. Особливо актуальною ця проблема стає тоді, коли змінюються соціальні умови: зникають традиції, з'являються нові правила поведінки, організовуються нові форми навчання [5].

Рекламування педагогом своїх професійних якостей, послуг, визначається як самореклама (самопрезентація, самоподача), яка передбачає підготовку і надання інформації про себе як професіонала у певній галузі.

Електронне портфоліо відображає конкретні успіхи і найбільш значущі результати досягнуті студентом в різноманітних видах діяльності: навчальній, науково-дослідній, позанавчальній (громадській, культурно-творчій, спортивній тощо).

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що основними елементами електронного портфоліо студента, як правило, є:

1. Особиста інформація (фото, особисті дані, контакти).
2. Навчальна діяльність (основні есе, реферати, курсові проекти, контрольні та інші письмові роботи, виконані в процесі навчання у вузі; рецензії та відгуки на представлені роботи наукових керівників; оцінка успішності).
3. Науково-дослідна діяльність (публікації, конференції, стипендії, гранти, нагороди).
4. Підсумки проходження практик (звіти про проходження практик, відгуки керівників практик від підприємств, рекомендаційні листи, відгуки керівників практик від ВНЗ).
5. Підтвердження (сертифікати, грамоти, листи подяки, свідоцтва, посвідчення, дипломи).
6. Додаткові особисті досягнення (успіхи в спорті, творчій діяльності та суспільному житті).
7. Самооцінка розвитку професійно-особистісних якостей (міркування студента про досягнуті результати, власний досвід, рівень професіоналізму, перспективи успішного працевлаштування та можливості подальшого кар'єрного зростання).

На цей час існує багато сервісів створення е-портфоліо, проте слід враховувати той факт, що сервіс для розміщення онлайн-портфоліо повинен поєднувати в собі весь необхідний функціонал, який забезпечує швидкий і зручний доступ до всієї інформації, яка є важливою при оцінці досягнень кандидата: резюме, супровідні листи, рекомендації, сертифікати та інші приклади його успішної діяльності. Крім того, сюди повинні входити і контактні дані, і посилання на профілі в різних соціальних сервісах. Важливо, щоб вся ця інформація була належним чином згрупована і представлена, забезпечуючи максимальний комфорт і зручність для ознайомлення з нею.

Нами було здійснено підбірку хмарних сервісів, які можуть бути використані для формування власного портфоліо, розглянемо більш детально ті сервіси, які на наш погляд, забезпечують достатній функціонал для розміщення на них свого онлайн-портфоліо та дозволяють найбільш ефективно презентувати власні досягнення.

Resumup (<http://resumup.com>). Даний сервіс російськомовний і є найбільш потужним. Він надає можливість створювати резюме в формі інфографіки і схожий на Vizualize.me, але особливістю цього сервісу є те, що він дозволяє зберігати створене резюме в форматі PDF і надає можливість побудувати графік кар'єрного зростання. Для цього потрібно вказати у налаштуваннях сервісу, яку посаду здобувач займає зараз і до якої прагне в майбутньому. Сервіс сам заповнює необхідні проміжні етапи і пропонує вільні на даний момент вакансії. Вакансії додаються або в прямому режимі від роботодавців, або через агрегатор-парсер з сайту Careerjet. Також важливою особливістю є те, що даний сервіс допомагає знайти людей, які можуть виявитися корисними у пошуку роботи, аналізуючи контакти користувача в Facebook і LinkedIn.

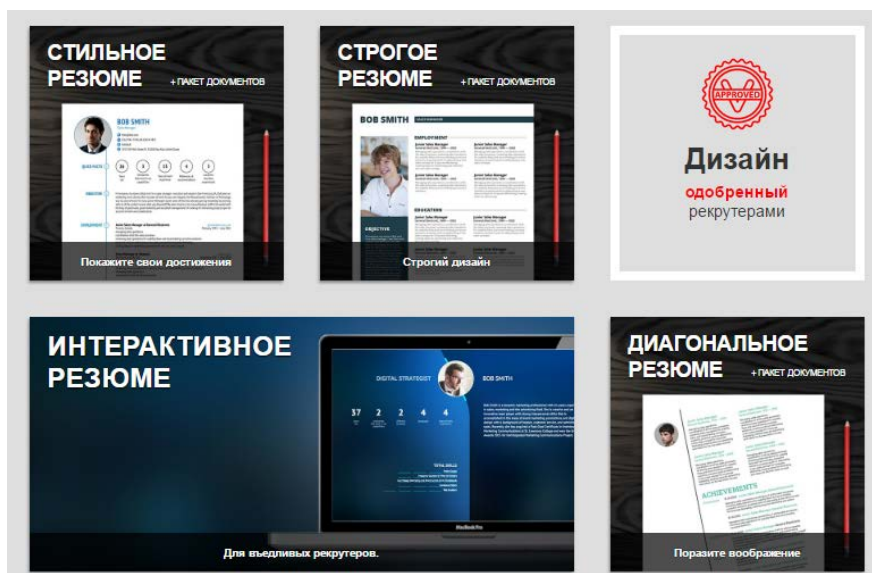

Рис. 1. Интерфейс сервису Resumup

Kartatalanta (<http://kartatalanta.ru>). Цей сервіс пропонує користувачам створити карту таланту в якій представлені навички, вміння, досвід роботи у вигляді графіків, діаграм і цифр. Для складання резюме сервіс пропонує імпортувати інформацію про себе з LinkedIn або Facebook, після чого інформацію можна редагувати, доповнювати або видаляти певні моменти. Також є можливість скласти портфоліо з нуля, заповнивши блок з особистою інформацією (ПІБ, контакти, рівень бажаної зарплати і коротка автобіографія), інформацією про освіту (як формальну, так і неформальну), про свій професійний досвід. На даному сервісі можна скласти карту навичок, які буде показано у вигляді діаграм, де наочно відображено рівень володіння іноземними мовами, мовами програмування, та іншими компетентностями, а також особистісні якості користувача (наприклад, стійкість до стресів, робота в колективі, порядність, здатність до навчання, саморозвитку тощо). Ранжування навичок здійснює сам користувач. Особливістю сервісу є проходження тесту на визначення ціннісного типу. За результатами тесту роботодавець дізнається, наскільки кандидат ідеолог, емоціонал, матеріаліст, віталіст. На кожному етапі складання резюме можна здійснити попередній перегляд і побачити як буде відображатися інформація. Зберегти і роздрукувати своє резюме можна в форматі PDF.

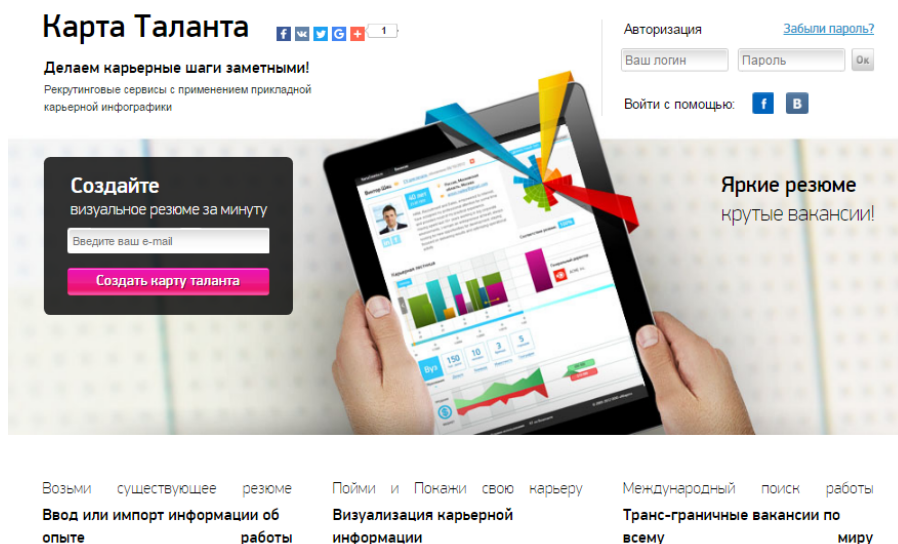

Рис. 2. Интерфейс сервису Kartatalanta

Vizualize.me (<http://vizualize.me>). Даний сервіс є англомовним і дозволяє автоматично трансформувати в інфографіку за обраним шаблоном профайл з LinkedIn. Окрім LinkedIn, інформацію можна імпортувати з Twitter, Facebook і навіть Foursquare. Сервіс має декілька конкурентів, які працюють за таким же принципом, наприклад, Vizify (<http://vizify.com>), Re (<http://re.vu>), Kinzaa (<http://kinzaa.com>), які відрізняються один від одного загалом стилями оформлення. У Kinzaa стиль достатньо стриманий, у Re.vu - строгий і графічний, у Vizify.com - виконаний у вигляді детальних візуальних інструкцій.

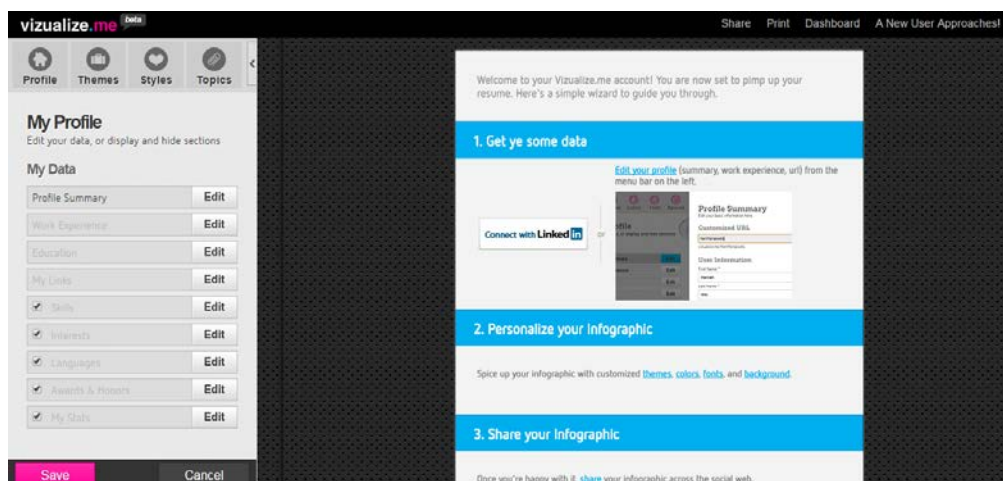

Рис. 3. Інтерфейс сервісу Vizualize.me

Pathbrite (<http://pathbrite.com>). Даний сервіс є англомовним, його особливістю є те, що він розрахований в першу чергу на людей, які шукають роботу вперше в житті, тобто на студентів. Зазвичай резюме передбачає перерахування місць попередньої роботи, що є незрозумілою ситуацією для студентів, оскільки вони взагалі не мають досвіду, лише мають необхідну кваліфікацію. Сервіс дозволяє відобразити власні вміння у формі колажу, який постійно оновлюється. Персональна сторінка на Pathbrite - це візуальна історія придбання знань і досвіду, яка фіксує особисті досягнення здобувача. На сторінці можна публікувати грамоти та сертифікати про проходження онлайн-курсів, фотографії, відеозаписи, есе, приклади студентських робіт - все, що дозволяє скласти уявлення про особливості і творчий потенціал кандидата на посаду.

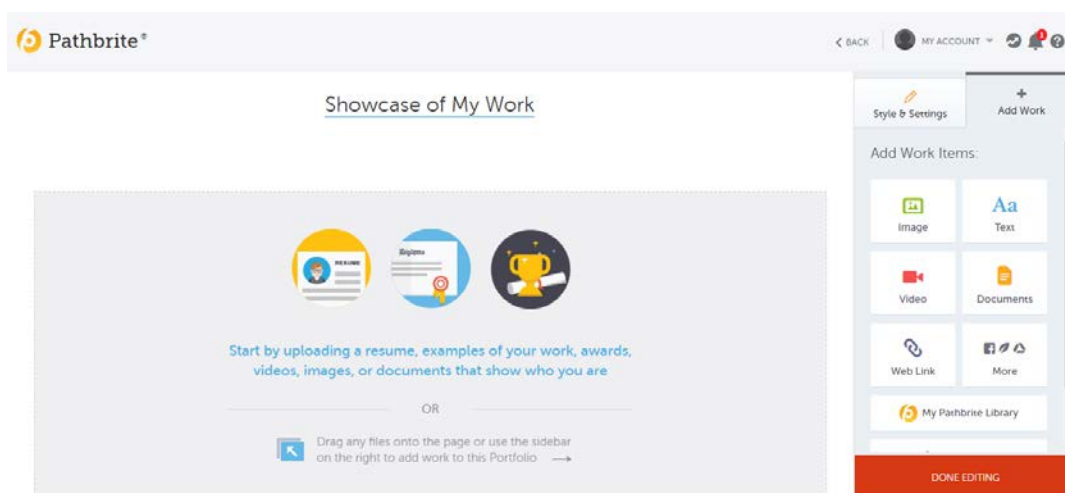

Рис. 4. Інтерфейс сервісу Pathbrite

Zerply (<https://zerply.com>). Даний сервіс є англomовним і являє собою соціальну мережу для професіоналів, на майданчику сервісу можна створити сторінку з онлайн-резюме та знайти інших людей, які працюють у відповідній сфері. Основу для профайла можна імпортувати з Facebook і LinkedIn або заповнити самостійно і обрати потрібний шаблон оформлення, далі генерація портфоліо відбувається автоматично. Сервіс має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і надає можливість публікації прикладів своїх робіт. Важливим моментом Zerply, як і сервісу Resumup є можливість знаходити корисні робочі контакти за допомогою зручного пошуку за тегами. Також сервіс Zerply співпрацює з багатьма відомими компаніями, яким допомагає знаходити співробітників серед користувачів мережі.

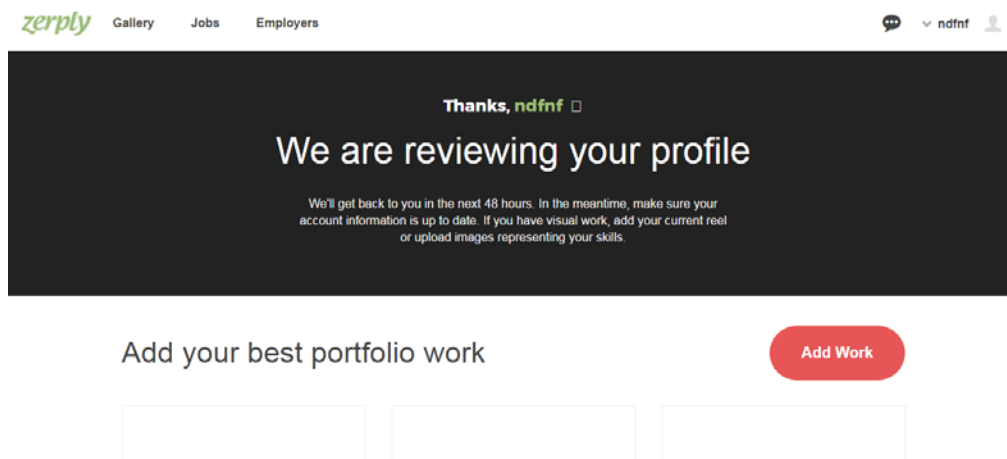

Рис. 5. Інтерфейс сервісу Zerply

CVmaker (<https://cvmaker.com>). Даний сервіс є англomовним з можливістю включити російську і дозволяє скласти онлайн-резюме у чорно-білому стилі, інфографіку та нові професійні соціальні мережі. Сервіс сам вбудовує інформацію про освіту, місця роботи і навички в обраний шаблон. Сайт CVmaker має шість безкоштовних класичних шаблонів, які відрізняються строгістю, традиційністю і мінімалістичністю. Сервіс адаптовано для російської мови. Резюме доступно для збереження в трьох форматах: PDF, HTML і txt. Даний сервіс має аналоги Jobspice (<http://jobspice.com>) і Spongresume (<http://spongresume.com>), які дозволяють змінювати та модифікувати шаблони.

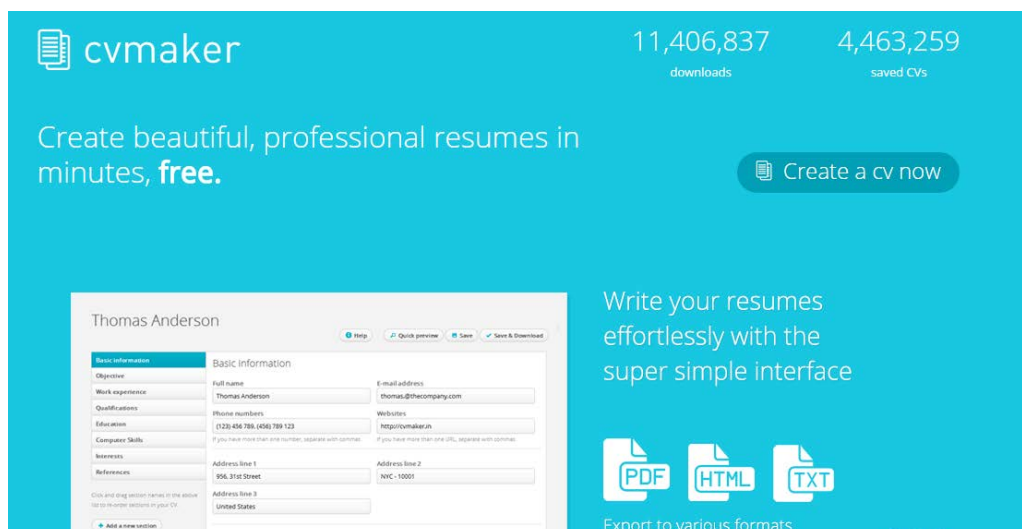

Рис.6. Інтерфейс сервісу CVmaker

Icanchoose (<http://icanchoose.ru>). Даний сервіс є російськомовним з покроковим заповненням резюме. Кожен крок супроводжується інтерактивними порадами. Можна додавати і корегувати фотографії, додавати ступінь володіння навичками і рівень знання мови (за міжнародною системою оцінювання), вказати власні досягнення і хобі. Для редагування доступно 7 шаблонів в різних кольірних схемах. Всі шаблони строго адаптовані під єдиний формат А4 з можливістю зберегти PDF. Даний сервіс немає можливості експорту з LinkedIn і додавання кастомізованих секцій.

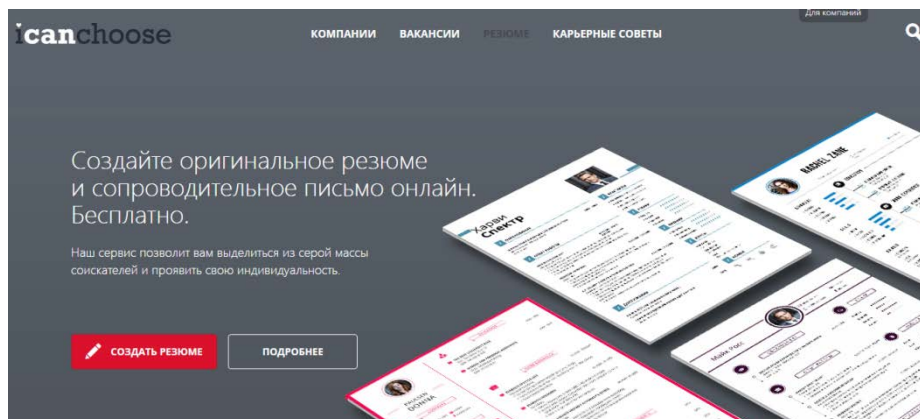

Рис.7. Інтерфейс сервісу Icanchoose

Результати дослідження. В статті розкрито потенціал використання е-портфоліо для майбутніх педагогів. Важливо розуміти, що електронне портфоліо студента - це і форма оцінки індивідуального прогресу сучасного покоління, і форма моніторингу формування професійних компетенцій, і форма підвищення конкурентоспроможності випускників освітньої організації на сучасному ринку праці. Лаконічно, правильно і візуально привабливе електронне портфоліо дозволяє оцінити досягнення кандидата на ринку праці і в цілому його готовність до професійної кар'єри. Підібраний інструментарій створення е-портфоліо на базі хмарних сервісів дозволить оптимально і якісно створити власне е-портфоліо, яке дозволить висвітлити найкращі успіхи та досягнення у відповідній професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Перспективним напрямком подальшого дослідження є детальне розкриття принципів ведення електронного портфоліо для студентів протягом їхнього навчання в вищих навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новикова Т. Г., Пинская М.А., Прутченков А.С. Учительский портфолио студента–педагога. Вопросы образования. 2005. № 4. С. 174–189.
2. Морзе Н. В., Варченко-Троценко Л. О. Електронне портфоліо як інструмент вимірювання результатів діяльності викладача сучасного ВНЗ [Текст]. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2014. № 53. С. 36–41.
3. Брунер Т.И. Электронный портфолио «Мой маршрут к самореализации: планирование управление результат!» как средство развития и оценивания общекультурных и общепрофессиональных компетенций студентов педагогического вуза [Электронный ресурс]. Педагогическое образование в России. 2014. №10. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/elektronnyy-portfolio-moy-marshrut-k-samorealizatsii-planirovanie-upravlenie-rezultat-kak-sredstvo-razvitiya-i-otsenivaniya>

4. Шостром, Э. Человек-манипулятор. Внутреннее путешествие от манипуляции к актуализации. М., 2002. 28 с.
5. Чистякова О. Самопрезентация - дар или искусство? [Електронний ресурс] URL: <http://www.bestreferat.ru/referat-100110.html>

E-PORTFOLIO AS A TOOL OF SELF-PRESENTATION OF THE FUTURE SPECIALIST

Zhytienova Natalia

PhD (pedagogical sciences), Associate Professor
Lead researcher of IT in Education Laboratory
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
melennaznv@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3083-1070

Abstract. In the article, it was given the relevance of the using electronic portfolio for self-presentation in the modern labor market for the competitive growth of future specialists. It is shown, that the modern portfolio of achievements is the generalization and visualization of individual achievements of students in various spheres of activity (educational, research, grant, public, cultural-creative, sports). It was shown that the creation of e-portfolio allows to evaluate the quality and results of personal achievements, to systematize them, to design the development trajectories in accordance with current demands and labor market needs, to form the motivation of creative, professional, individual development of the student, assessment and self-assessment of his personal growth, to support educational and professional activity of the student during the process of his training. The author considered in detail the potential of using e-portfolio for future teachers. The author described the tools for creation of e-portfolio based on cloud services; the selection of these services was chosen according the supporting functionalities, which allows to install on them online portfolio and the most effective presentation of their own achievements.

Keywords: portfolio; self-presentation; vocational training; student competence; professional qualities

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Novikova, T.G., Pinskaja, M.A. & Prutchenkov A.S. (2005). Teacher's Portfolio Student-Teacher Education issues, 4. 174-189 (in Russian).
2. Morze, N.V. & Varchenko-Trotsenko, L. O. (2014). Electronic portfolio as a tool for measuring the performance of a teacher of a modern university. Informatics and information technologies in educational institutions, 53, 36-41 (in Ukrainian).
3. Bruner, T.I. (2014). Electronic portfolio «My route to self-realization: planning to manage the result!» As a means of development and evaluation of general cultural and general competencies of students of the pedagogical university. Pedagogical education in Russia, 10. Retrieved from <http://cyberleninka.ru/article/n/elektronnyy-portfolio-moy-marshrut-k-samorealizatsii-planirovanie-upravlenie-rezultat-kak-sredstvo-razvitiya-i-otsenivaniya> (in Russian).
4. Shostrom, Je. (2002). Man-manipulator. Internal journey from manipulation to actualization. (in Russian).
5. Chistjakova, O. (2008). Self-presentation - a gift or an art? Retrieved from <http://www.bestreferat.ru/referat-100110.html> (in Russian).